

Hamza Vəliməmmədov,
respublikanın
əməkdar jurnalisti

Müharibənin başlamasından ilyarım keçməsinə az qalmışdı. Dağlara payız tez gəlmişdi. İstilərin şaxı sınımış, yağışlar yağmağa başlamışdı. Meyvə bağları, meşələr qızılı rəngə çalır. Çobanlar sürüləri yaylaqdan endirib arana üz tutmuşdular. Təxilçilər səpinə çıxmışdılar. Lerik kəndindəki "Şən həyat" kolxozunda əkinin qızğın çağıydı.

Əli bərəkətli toxumçu Şirməmməd kişi gün günorta yerindən əyiləndə evə qayıtdı. Onu bağlı-bağatlı həyətdə yer belləyən ömür-gün yoldaşı Raci qarşıladı. Göbələklə dolu toxum vedrəsini əlindən alıb eyvana qalxdı. Toxuduğu təzə cecimi sərdi. Qaynar samovarı gətirdi. Süfrə açdı, stəkanlara çay süzdü. Uşaqlar atanın yanında əyləşdilər. Ocaq üstəki qazandan mis nimçələrə əriştə plovu çəkildi.

Süfrə təzəcə yığışdırılmışdı. Həyət qapısı açıldı, poçtalyon içəri girdi. Şirməmməd yerindən qalxıb poçtalyonla salamlaşdı. Kətil üstə oturdular. Qısa söhbətdən sonra poçtalyon meşin çantasından məktubları bir-bir çevirdi. Möhürlənmiş zərfi Şirməmmədə uzadıb: - Sənə yazılıb, - dedi. Kağıza imza edərək getdi.

Bayaqdan ərinin poçtalyonla söhbətini eşidən Raci həyəcanla soruşdu: - Kişi, xeyir ola, kimdən kağız gəlib?

- Vayenkomatdandır.

"Vayenkomat" sözü o zaman tez-tez eşidilən qorxulu kəlmə idi. Kimi əsgər aparmağa "vayenkomata" çağırırdılar, kiməsə "qara kağız" "vayenkomatdan" gəlirdi. "Deməli, Şirməmmədi də əsgər aparacaqlar" Raci dodaqaltı pıçıldadı. Şirməmməd arvadının məsələdən halı olduğunu görüb ürək-dirək verməyə başladı:

- Özün yaxşı bilirsən, kəndimizdə tay-tuşlarımdan neçəsini yola salıblar. Mən də onlardan biri. Allah qoysa sağ-salamat qayıdaram. Sənə iki tapşırıqım var: birincisi, gözün uşaqların üstündə olsun, ikincisi, evimizin yanındakı meşəni qoruyasan.

Şirməmməd Əliməmməd oğlu 1942-ci ilin axırlarında qızları Hacıbəyim və Ağabəyim, üç yaşı tamam olmamış oğlu Buludun üzündən öpüb yola düşdü. Raci arxasınca su səpdi. Uşaqlar görməsin deyə evin dalına keçib cuna carğatının ucu ilə göz yaşlarını sildi. Qayıdıb balalarının başına siqal çəkdi. Elə həmin gün Şirməmməd "Paliturka" maşından Lənkərana, ordan da Bakıya göndərildi. İki-üç aydan sonra məktubu Şimalı Qafqazdan gəldi. Uşaqların anası intizardan qurtardı.

Müharibə illərində analar oğullarını, gəlinlər ərlərini, qızlar qardaşlarını əvəz elədilər. Payızda əkinçi oldular, yayda biçinci. Yetişdirdikləri məhsuldan cəbhənin payını ayırıb yola saldılar. Qışda

əsgərlərə köynək, corab, əlcək toxudular. Raci təsərrüfatda zərbəçi kolxozçu kimi ildə 120-150 əmək-günü qazandı. Halal zəhmətlə uşaqlarını dolandırdı, kəndin xeyir-şərindən qalmadı. Ərinin tapşırıqına da əməl eləyirdi. Meşə zolağını qoruyurdu, boş yerlərdə ağaclar ekirdi.

1943-cü ilin payızında Şirməmməd ağır xəstəliyə tutuldu, tərxis olunub evə qayıtdı. Bir müddət həyət-bacada gün keçirdi. Uşaqların sevinci uzun sürmədi. Qırx yaşına çatmamış dünyasını dəyişdi. Ailənin ağır yükü yenidən Raci Eynəli qızının çiyinlərinə düşdü. Övladlarına həm ata, həm cəfakəş ana oldu. Bu sətirləri qələmə alanda şairə Kəmalə xanımın elə bil Raci anaya həsr etdiyi misralar yada düşdü:

**Sən mənim yaş dolu gözlərimdəsən,
Deyə bilmədiyim sözlərimdəsən.
Üç əziz balamın özlərindəsən,
Mən necə deyim ki, sənsiz qalmışam?**

1947-ci ilin sentyabrı. Raci xala Buludu Lerik orta məktəbinə apardı. Direktor Nağı Nağıyev, müəllimlər valideynləri qarşılayıb görüşdülər. Direktor Buludun adını soruşdu.

- Nağı müəllim, Bulud yaxşı tanıdığın Şirməmmədin yadigarıdır. Gözün üstündə olsun, - Raci xala dilləndi. Zəng çalındı. Bulud həmyaşıdlarına qoşulub sinfə keçdi, ananın qəlbi fərəhlə doldu.

...İllər səssiz-səmirsiz gəlib keçdi. Bulud yeniyetmə çağına çatdı. Orta məktəbi məndən bir il sonra bitirdi. Raci xala Hacıbəyimi gəlin köçürdü. Bəxtinə Adil müəllim kimi savadlı, ədəb-ərkanlı kürəkən düşdü, nənə oldu.

Bulud bir müddət kolxozda işlədi. Atasından yadigar qalan meşəliyin sahəsini genişləndirdi. Onu rayon partiya komitəsinə dəvət elədilər. Texniki katib işləyə işləyə ali təhsil almağa hazırlaşdı. 1962-ci il uğurlu oldu. Sənədlərini Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun qiyabi şöbəsinə verdi. İmtahanlarda müvəffəqiyyət qazandı, adı tələbələr siyahısına yazıldı. Aradan iki il keçdi. Bulud müəllimə partiya komitəsindən məsul vəzifə tapşırdılar, təşkilat şöbəsində təlimatçı işləməyə başladı. Böyük bir ərazidə ilk təşkilatların onun kurasiyasına daxil oldu. Birinci növbədə təşkilat katiblərinin sırasını gənc kommunistlər hesabına möhkəmləndirmək barədə təklif irəli sürdü və bəyənilədi. Onun təşəbbüsü ilə təsərrüfatlarda orta pillə vəzifələrinə bacarıqlı mütəxəssislər irəli çəkildi. Təlimatçı işlədiyi dövrdə prinsipial, sağlam əqidəli ziyalı kimi ictimaiyyətdə tanındı.

1966-cı ildə rayonda yerli qəzet nəşrə başladı. Məni redaksiyada əməkdaş təyin elədilər. Həmin il rayon komsomol təşkilatının növbəti konfransı keçirildi. Konfransda Bulud Əliyev komsomol komitəsinin ikinci katibi seçildi. İş yerimiz rayon partiya komitəsinin binasının birinci mərtəbəsində

idi. Komsomol komitəsi də burada yerləşirdi. Bulud müəllimlə iş günləri rastlaşırdıq, bir-birimizin hal-əhvalını soruşurduq.

Günlərin birində Bulud müəllimin qohumları qonşumuz Xanoğlanın qapısını döydülər. Bakılılar demişkən, qonşu qızın "hərisini" almağa gəlmişdilər. Xanoğlan Ağayev rayon partiya komitəsində məsul vəzifə tuturdu, Buludla bir yerdə işləmişdi, xasiyyətinə bələd idi. Həyat yoldaşı Külmə xala da Racını yaxından tanıyırdı. Marifə xanımın Buludla nişanlan-

masına razılıq verdilər. Gəlinin barmağına üzüyü qayınanası özü taxıb valideynlərindən xeyir-dua aldı. Ertesi gün Buludun kabinetinə girib: "dostuma və qonşumun kürəkəninə salamlar olsun!" deyərək onu təbrik elədim. Toy təm-təraşsız keçdi. Bu izdivaca bəyin qohumları, dostları ürekdən sevindilər.

1969-cu ilin sentyabrında rayon komsomol komitəsinin birinci katibi başqa işə keçdi. Bu vəzifəyə müştərilər peyda oldular. Kimi Bakıdan, kimi Gəncədən, kimi də Astaradan Lerik Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Səmid Qulamovun qəbuluna tanışlarını çağırırdı. Ancaq katib heç kəsi eşitmədi, respublika komsomolunun Mərkəzi Komitəsinə Bulud Əliyevin namizədliyi barədə təqdimat verdi. Komsomol komitəsinin plenumu onu birinci katib seçdi. Bu seçim komsomolçu gənclər tərəfindən razılıqla qarşılandı, təbrikə gəldilər. Gənclər təşkilatına Bulud müəllim uzun illər səriştəli rəhbərlik etdi. İdmana, bədii özfealiyyətə diqqət artdı. Lerikli gənclər zonalarası, respublikada keçirilən yarışlara, bəxış-müsabiqələrə, festivallara fəal qoşuldular. Pionerlər evinin, gənc təbiətçilər stansiyasının, şahmat klubunun işi canlandırıldı, istedadlı gənclər üzə çıxarıldı. Komsomol təşkilatının təşəbbüsü ilə rayonda ilk dəfə "Qızlar baharı" bayramı keçirildi. Təsərrüfatlarda, idarə və müəssisələrdə gənclər təşkilatlarının təşəbbüsü ilə müharibə veteranları, əmək qabaqcılları, adlı-sanlı ziyalılarla görüşlərə meydan verildi.

Rayon partiya təşkilatının növbəti konfransında nümayəndələr Bulud Əliyevi plenumun tərkibinə

verdilər. Raykomun birinci plenumunda o büro üzvü seçildi. Bu seçim gənclər təşkilatının problemlərini həll etməyə stimül verdi.

Səksəninci illərdə Lerik partiya təşkilatından Bakı Ali Partiya məktəbinə axın başladı. Bəzən nəzərdə tutulan bir yere 2-3 adam göndərilirdi. Belə bir halla mən də rastlaşmalı oldum. Jurnalist şöbəsində bir yer ayrılmışdı, redaksiyadan 3 nəfərin sənədləri direktorun stolunun üstündəydi. Xoşbəxtlikdən üçümüzü də qəbul elədilər. Biz məktəbi bitirən ili növbə Bulud müəllimə çatdı. O, mandat komissiyası müsahibəsindən uğurla keçdi, müdaxim bileti alıb qayıtdı.

Partiya məktəbində təhsil aldığı illərdə Bulud Əliyev bilikli, təcrübəli, geniş dünyagörüşə malik ziyalı kimi müəllim və professorların diqqətini çəkdi. Professor Tofiq Köçərli, professor İbrahim Müslümov, dosent Nureddin Bağirov, dosent Emiliya Korçagina seminar və imtahanlarda onun biliyini yüksək qiymətləndirmişlər.

Bulud Əliyev təhsildən qayıtdıqdan sonra Lerik Rayon Partiya Komitəsində siyasi maarif evinin müdiri vəzifəsində çalışdı. Partiya maarifi sistemində yeni metodların tətbiqi sahəsində xeyli iş gördü. Ancaq formalizmi aradan qaldırmağa müəssər olmadı. Çünki bu sistem yuxarıdan dikte olunurdu.

1976-cı ildə Bulud Əliyevə problemli bir idarəyə-Dövlət Sığorta Müfəttişliyinin rayon şöbəsinə rəhbərlik təklif olundu. Ürəyindən olmasa da razılıq verdi. Bu idarədə fəaliyyət göstərdiyi üç ilə yaxın müddətdə təmiz adını, ictimaiyyətdəki nüfuzunu qoruyub saxladı, əyintilərə, qanun pozuntularına yol vermədi. Respublika təşkilatına ərizə yazıb vəzifədən könüllü getdi. Beş il rayon istehlak cəmiyyətində təlimatçı işlədi.

Xatirə: 1995-ci ilin avqust ayının ortaları idi. Rayon təhsil şöbəsinə rəhbərlik edirdim. Bulud müəllim yanıma gəldi. Söz-sözü çəkdi. Gənclik xatirələri yada düşdü. Orta məktəp illərindən, institutda qiyabi oxuduğumuz çağlardan, bir yerdə gəzib-dolaşdığımız yerlərdən danışdıq. Yetimliyimizi yada saldıq.

Mən çoxdan idi ki, Buludun doğma peşəsinə qayıtmasını istəyirdim. Məqamı düşdüyündə məsələni açıqladım:

- Evinizin on addımlığında orta məktəbdə vakant vəzifə var. Direktorun təşkilat məsələləri üzrə müavini işləyə bilərsiniz. Həm təcrübən, həm də ali pedaqoji təhsilin buna imkan verir.

Bulud müəllim fikrimlə razılaşdı. Ertesi gün məktəbin direktorunu çağırıb fikrimi ona da bildirdim. Sənədləri kadrılar üzrə inspektora verib əmr hazırlamağı tapşırdım. Beləliklə, dostum müəllimlik fəaliyyətinə başladı. Elə bu vəzifədən də təqaüdə çıxdı.

limlik fəaliyyətinə başladı. Elə bu vəzifədən də təqaüdə çıxdı.

Bulud müəllim halal zəhmətiylə ev-eşik, bağ-bağat salmışdı. Təsərrüfat işlərində səriştəsi vardı. Anası qoşa camış saxlayırdı. Könlümüzə qatıq düşəndə zəng vurardıq, saxsı kasada göndərirdi. Həyətə heç vaxt toyuq-cücə olmazdı. Onun zəhmətkeşliyinə, torpağa bağlı olmasına qibtə edirdik. Övladlarını da bu ruhla böyütmüşdü.

Qonşuları Bulud müəllimin həyat yoldaşı Marifə xanımın istiqanlı, mehriban, həlim xasiyyətli ana kimi hörmətini saxlayırlar. Bu ailənin Köhnə Lerik məhəlləsində böyük hörmət-xətri var. Bu, onların nəcabətli nəsilərindən, həm də özlərinin şəxsi nüfuzundan irəli gəlir.

Ailənin ilk övladı Elçinin bu yaxınlarda 50 yaşı tamam olacaq. Bakı Politeknik Texnikumunu bitirib, ixtisası üzrə çalışır. Elxan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun məzunudur. Uzun illərdir yol idarəsinə rəhbərlik eləyir. Tahir də qardaşının yolunu seçib, İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu bitirib. Bulud müəllimin qızları Akifə ilə Şükufə ailə həyatı qurublar, oğul-qız anaları, düşdükleri ocağın xanımlarıdır.

Bulud müəllim təqaüdə çıxmışdısa da, rayonun ictimai həyatından kənarda qalmamışdı. El ağsaqqalı idi, şəhərin xeyir-şərində görünərdi. Dostlarını, tanışlarını yada salıb görüşərdi. O, rayon Ağsaqqallar Şurasının fəal üzvü idi, keçirilən tədbirlərə birinci gələrdi, ürək sözlərini deməkdən çəkinməzdi. 75 illik yubileyi münasibətilə məslək dostlarından xeyli məktub, teleqram almışdı.

Gənc oğlu Kamalın vaxtsız ölümü ona dərd olmuşdu, səhhətində problemlər yaratmışdı. Övladları xaricə aparmışdılar, müalicə olmuşdu. Həkimlər sağlanaçağına zəmanət verməmişdilər, həyatdan gedəcəyi vaxtı da təxmini demişdilər.

Qayıtdıqdan sonra görüşünə getdik, "yastığın yüngül olsun" dedik. Adəti üzrə gülüb "bu yastıqla son mənzilə gedəcəyəm" söylədi. Ürək-dirək verdik. Bir həftə keçməmiş oğlu Elxanın telefonundan zəng gəldi: "Əmi, atam keçindi". 2017-ci il iyulun 4-də dostumu torpağa tapşırdılar. Lerikin ağsaqqallarından birini də xərçəng apardı.

Bir ildə dostlarımız Bulud müəllimi, Məhərrəm müəllimi, Rəfai müəllimi, Əvəz müəllimi itirmişik. Onlar saf, alicənab, mərd, sözübütöv, öz şəxsiyyətini qoruyan maarif cəfakəşləri idilər. Belə insanlar həyatda çox az olur. Hər biri Lerik təhsili üçün çox iş gördü. Həmişə minnətdarlıqla xatırlanıb yad ediləcəklər.

Məkanları behişt, ruhları şad olsun.